Incipit expoſitio prologi ſcḋm britonē in Eſaiam pro-
phetam.

Nemo cū pphetas ⁊c. Iſte plogus diuiditur in
qnq ptes. In quaꝝ prima errorē ponentiū ꝓ-
phetas apud hebreos metrice eſſe conſcriptos
eliminat. ibi. Nemo
cum pphas ⁊c. In ſe
cunda op⁹ ⁊ auctorez
multipliciter cōmen
dat. p qḋ auditoꝝ at-
tentionez excitat. ibi.
Primū de Eſaia ſciē-
dū ⁊c. In tertia opis
difficultatē ⁊ laboris
īmenſitatē inſinuat.
p qḋ auditoꝝ beniuo-
lētiā captat. ibi. Nec
ignoro qnāti laboris
ſit ⁊c. In qrta locū ⁊
materiā pphetie de-

Ex Liberali et testamentali donatione Adm Rdi D. D. nri

Incipit prologus in
Eſaiam prophetam.

Nemo cum pro-
phetas [b] verſib⁹
viderit eē deſcri
ptos [c] metro eos
eſtimet apud hebreos liga-
ri [d] ⁊ aliquid ſile hēre de pſal
mis vel opib⁹ Salomonis
[e] Sed qḋ in demoſthene et
Tullio ſolet fieri [f] vt p cola
ſcribant et comata [g] q vtiq
proſa et non verſibus con-
ſcripſerunt. Nos quoq vti
litati legentium prouiden-
tes: [h] interpretationem no-
uam [i] nouo ſcribēdi genere

Avunculi Everhardi [illegible] Decani Wysselen: [illegible]
B. [illegible] [illegible]

terminat. ⁊ p hō auditores dociles reddat. ibi. Prophe-
tauit aūt. Loc⁹ determiatur cū dr. In hiꝛl'm ⁊ in iudea.
Tps cū dr. Necdū x. tribub⁹ ī captiuitatē ducti. Mate-
ria tangit. ſ. ↄtra qs dirigit pphia cū dr. Ac de vtroq re
gno ⁊c. In quinta parte a paula euſtochio. quibus ſcri
bit ſuffragia orationum poſtulat. ibi. Quā quāto plus
amatis ⁊c. His viſis expoſitioni lr̄e inſiſtamus.
a Nemo cū pphas. i. libros pphaꝝ b Verſib⁹ vide
rit ⁊c. i. diſtinctos breuib⁹ clauſulis. qꝛ p cola diſtinguū
tur ⁊ comata. ſicut inferi⁹ exponet plen⁹. c Metro
eos ⁊c. exqſitū modū loquēdi habet h̄ hieronym⁹. Me-
trū eni certꝭ pedū mēſuris atq ſpatijs terminat. nec vl
tra diuiſionē tempoꝝ cōſtitutā pgredit. ⁊ ita q metrice
loquit metro qſi qdā vinculo alligat. ⁊ dr metrū a me-
tros grece qḋ eſt mēſura latine. qꝛ habꝫ certā menſurā.
ſyllabarum ⁊ temporum. ⁊ nemo exiſtimet pphetas.
d Aliqd ſimile ⁊c. vt. ſ. metris ligent. aut metrice ſcri-
bant. ſicut eni dicit orator. Pſalteriū lyrici cōpoſuere
pedes. In epl'a ad paulinū. vbi exponit lr̄a illa. dauid
ſymonides nr̄ ⁊c. inuenies iſtū vſum cū expoſitiōe ſua.
Itē finis puerbioꝝ ab illo loco. ſ. Mulierē fortē qs inue-
niet. metrice ſcribit. vide. ſ. in plogo ſup libros regū ab
illo loco. ſꝫ etiā pſalmi vſq ad locū. Porro qnq litere.
⁊ inuenies ſatꝭ de metris iſtis. Itē in ſcḋo plogo ſuper
Iob dicit Hieronym⁹. Oia fere ſcripturarū cantica ſub
metro cōphendi. i. metrice ſcribi. Sed poti⁹ eſtimet fie-
e Qḋ in demoſthene ⁊c. i. in ſcriptu- (ri in pphetis.
ris demoſthenis ⁊ tullij. q pſaice ſcripſerūt ⁊ ñ metrice
f Ut p cola ⁊c. pphe. ſ. ſicut opa tullij ⁊ demoſthenis.
g Qui vtiq pſa. ⁊c. In ſcḋo plogo ſup Iob circa me-
diū dictū ē qd ſit pſa. ⁊ qd vſus. Cola et comata appel-
lat maiores ⁊ minores diſtinctiōes. Colon ei grece mē-
brū latine. Coma aūt interptat articul⁹ ſiue pticula. Ar
ticulus aūt dr paruū mēbrū. Sicut aūt in corpe articu-
lus mioꝛ ē mēbro qḋ mai⁹ eſt. ſic coma min⁹ eſt colo qḋ
dr mēbrū orōnis. Coma vo ſe hꝫ p moduꝫ articuli. ⁊ di-
cūt qdā q coma eſt qñ nec ē pfecta ↄſtructio nec pfecta
ſnīa. ⁊ fit ibi punct⁹ rotund⁹ vl' flexus. Colon vel coluꝫ
vbi ē pfecta ↄſtructio. ſꝫ non pfecta ſnīa. ⁊ ibi fit punct⁹
eleuat⁹. Periodus vo eſt qñ pfecta ē cōſtructio ⁊ pfecta
ſnīa. ⁊ ibi fit vſus. vbi gr̄a Eſaie. i. Q ſi nolueris ⁊ me
ad iracundiā puocaueritꝭ. ecce coma. Gladi⁹ deuorabit
vos. ecce colon vel colū. qḋ cōſtat ex duob⁹ comatibus.
Quia os dn̄i locutū eſt. ecce termiat ſnīa. et fit period⁹
in fine vſus. ⁊ dr a peri qḋ eſt circum. ⁊ odos qḋ ē can-
tus. qſi circularis ⁊ pfect⁹ cant⁹. ⁊ ↄcordāt ſatis verba

Iſido. in. ij. ethymol'. vbi dicit. Coma particula eſt ſnīe.
colon membꝝ. periodus ambit⁹ vel circuitus. ſcḋm ipſuꝫ
dr periodus a peri qḋ eſt circū. ⁊ odos qḋ eſt via. qꝛ i fi
ne verſus pfecta eſt via platiōis. Et ſubdit Iſido. Fit
aūt ex ↄiunctione vboꝝ coma. ex comate colon. ex colon
period⁹. coma ē iun-
cture finitio. ſ. articu
lus. vt puta. ⁊ ſi vere-
oꝛ iudices. ecce vnū
coma. Sequit ⁊ aliud
coma. ne turpe ſit p
fortiſſimo viro dice-
re. ⁊ factū eſt colon. i.
mēbꝝ qḋ intellectuꝫ
ſenſui pſtat ſꝫ adhuc
pēdet orō. Sicq de-
inde ex plib⁹ mēbris
fit periodus. i. extre-
ma ſnīe clauſula. Ita
veterē iudicioꝝ morē
regrunt. period⁹ cūt lōgioꝛ eſſe nō dꝫ. q vt ſpū vno pfe
rat. Plen⁹ loquit Iſido. i. ethymolo. ḋ iſta materia. Di
cit eni ibi. Poſitura eſt figura ad diſtinguēdos ſenſus
p cola. comata ⁊ periodos. que dū ordine ſuo apponit
ſenſum nobis lectiōis oñdit. Dicte aūt poſiture vel qꝛ
punctis poſitꝭ annotant. vel qꝛ ibi voꝫ p internallo di-
ſtinctiōis deponit. has greci theſis vocāt. latini poſitu
ras. Pria poſita ſubdiſtictio dr. eadē ē ⁊ coma. Media
diſtinctio ſeqns ē. ipa ē ⁊ colon. Ultima diſtictio eſt q
totā ſnīaꝫ claudit. ipa eſt period⁹. cui⁹ vt diximus ptes
ſunt cola ⁊ comata. qꝝ diuerſitas punctis diuerſo loco
poſitꝭ demōſtrat. vbi ei in initio pnūciatiōis. necdū ple
na ſenſu ps eſt. ⁊ tñ reſpirare oportet fit coma. i. pticu
la ſenſus. pūctuſq ad imā lr̄aꝫ ponit. ⁊ vocat ſubdiſtin
ctio. ab eo q punctū ſubt⁹. i. ad imā lr̄aꝫ accipit. Ubi āt
in ſeqntib⁹ iā ſnīa ſenſum pſtat. ſꝫ adhuc ſupeſt aliqd ḋ
ſnīe plenitudīe fit colon. i. medio diſtinctio. mediāq li-
terā puncto notam⁹. i. ad mediā lr̄am punctū ponim⁹.
Ubi vo iā p grad⁹ pnūciādo plenā ſnīe clauſulā facim⁹
fit period⁹. punctūq ad caput lr̄e ponimus. ⁊ vocat di
ſtinctio. i. diſiūctio. qꝛ integrā ſepat ſnīam. Hoc quideꝫ
apud oratores. ceteꝝ apud poetas. vbi ī vſu poſt duos
pedes ſyllaba remanet. vt ibi. Arma virūq cano. coma
eſt. qꝛ ibi p⁹ ſcāſionē pciſio vbi facta ē. Ubi vo poſt du
os pedes de parte orōnis nihil ſupereſt. vt ibi. Anglia.
Flādria. colon ē. tot⁹ aūt vſus period⁹ eſt. aliq exponūt
Per cola. i. p maiores deciſiōes. ⁊ p clauſulas qſdam ex
duab⁹ vl' plib⁹ dictiōib⁹ ↄſtātes. vt Eſa. i. Dereliquerūt
dn̄m blaſphemauerūt ſcm̄ iſrl'. ab alienati ſūt retrorſuꝫ.
Et comata. i. miores deciſiōes. vt Eſa. ix. Uocabit nomē
h Interptatio (ei⁹ admirabil' ↄſiliari⁹. deus fortꝭ ⁊c.
nē nouā. iſtā. ſ. trāſlatōem. q iā noua dr. qꝛ de primo va-
ſe trāſlata. ſ. de hebreo in latinū. nō ſicut alie q primo de
hebreo in grecū. poſt de greco trāſferebant ī latinū. Ul'
iō dicit nouā. qꝛ añ eū nemo ḋ hebreo trāſtulit ī latinū.
i Nouo ſcribēdi genere. i. pſaice. qꝛ antiq philoſophi
⁊ poete metrice ſolebāt ſcribere ⁊ nō proſaice. vñ Iſido.
i. ethymol'. dicit. tā apud grecos q apud latinos longe
antiquiorē curā fuiſſe carminū q proſe. oīa eni pri⁹ ver
ſib⁹ cōdebant. proſe aūt ſtudiū ſero viguit. ⁊ iō appellat
k Diſtinximus. i. diſtincte ⁊ (nouū genus ſcribendi.
apte ſcripſim⁹. qḋ multū pdeſt legētib⁹. l Ac primū
de eſaia ſciendū ⁊c. diſertus. id eſt diſcretus ⁊ eloquēs.
m Quippe. i. qd mirū. n Et vir nobilis. genere et
o Et vrbane eloquētie. i. curialis ⁊ (nobilioꝛ mente.
elegantis eloquētie. Aliq libri hñt vrbane elegantie. qſi

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

diceret. ſicut vrbani excellunt rurales in eloquētia ⁊ cu rialitate. ſic eſaias habet pēminentiā eloquij p̄ ceterꝫ p̄p̄. p Nec hūs quicꝗ̄ ⁊c̄. i. nullā eni incōpoſi tionē vel inordinatiōem habet in ſuis vbis. ſed ſemꝑ or dinate loquit̄ ⁊ ornate. q Unde q̄r. ſ. ita diſerte ⁊ or nate loq̄tur i hebreo.

r Accidit h̄ q̄d ſeq̄tur.
s Ut pre ceteris p̄phetis.
t Florem ſmōis ei⁹ .i. ornatū quē habet in hebreo.
v Trāſlatio nō potuerit ⁊c̄. In latino. Sic reſidet ad antipophoram q̄ poſſet ei fi ere q̄re. ſ. ſua tranſlatio nō habet tantum ornatū librorꝫ q̄ntuꝫ habet ipm̄ hebraicū. multa eni bñ ſonant in vna lingua q̄ non ita bñ ſonāt ſi ad aliam linguam fuerint tranſlata.
x Deinde ⁊c̄. Precedenti p̄phe cōmendationem.
y Q. nō tā. i. intā
z Propheta (tū. dicēdus ſit q̄. i. q̄ntū etiā. z Euāgeliſta q. d. q̄r iā facta manifeſte narrat. mag̃ dicendus eſt euāgeliſta q̄ p̄pheta. q̄ ſub enigmate ⁊ obſcure veritatē futurā p̄nunciat
a Ita eni vniuerſa xp̄i ⁊c̄. i. clare ⁊ expſſe

distinxim⁹. Ac primuꝫ de eſaia dicēdū q̄ i ſmone ſuo diſert⁹ ſit q̄ppe vt vir nobilis ⁊ vrbane elegātie: nec hūs q̄cꝗ̄ in eloquio ruſticitatis admixtū. Unde accidit vt p̄ ceteris florē ſermonis ei⁹ trāſlatio non potuerit ꝯſuare. Deinde etiā h̄ adijciendū q̄ nō tā ꝑpha dicēdus ſit q̄ euangeliſta. Ita eni vniūſa xp̄i eccl'ieq̄ myſteria ad liquidū pſecutus eſt vt nō putes eū d̄ futuro vaticinari ſꝫ de p̄teritꝫ hyſtoriā texere. Unī cōijcio noluiſſe tunc temporis ſeptuagita īterp̄tes fidei ſue ſacramēta pſpicue ethnicis p̄dere ne ſctm̄ canibus: et margaritas porcis darent que cū hāc editionē legeritis ab illis aniaduertetis abſcondita. Nec ignoro q̄nti laboris ſit p̄phas intelli

gere nec facile quempiam poſſe iudicare de interpretatione niſi intellexerit ante que legerit. Nos quoq̄ patere morſib⁹ plurimorꝫ: qui ſtimulante inuidia q̄d conſequi nō valent deſpiciunt. Sciens ergo ⁊ prudens in flamam mitto manū ⁊ nihilominus hoc a faſtidioſis lectoribus precor vtquō greci poſt ſeptuaginta tranſlatores aquilā ⁊ ſymmachū et theodotionē legūt vl' ob ſtudiū doctrīe ſue vl' vt ſeptuagita mag̃ ex collatiōe eorꝫ intelligant ſic ⁊ iſti ſaltē vnū p⁹ priores hr̄e dignētur interp̄tē. Legant prius ⁊ poſtea deſpiciant: ne videant̄ non ex iudicio: ſed ex odij preſumptione ignorata damnare. Prophetauit autem Eſaias in hieruſalē et in iudea

q Ante que legerit. tranſlatos in latinū. Per h̄ rep̄hendit quoſdā emulos. q̄ rep̄hendebāt eius tranſlationē. nō intelligentes hebraicaꝫ (veritatem.
r Nos quoq̄ patere. i. expoſitos eſſe.
s Morſib⁹. i. detractionib⁹.
t Plurimorum mihi inuidentium.
v Qd̄. i. qui⁹ ſententiam vel intellectū.
x Cōſequi non valent. i. nequeūt habere vel adipiſci.
y Deſpiciūt q̄ maledictum.
z Sciens ḡ. i. ſcienter ⁊ prudenter.
a In flamaꝫ mitto manum. i. expono me periculo. ſ. detractionib⁹ emulorꝫ. ⁊ videt̄ alludere facto ſceuole. q̄ cū vellet ſyllā romani imperij inimicum occidere. occidit cinnā ꝯſortē ⁊ amicū ſuum. ⁊ q̄r ſic errauit manuꝫ tādiu in igne tenuit donec combuſta fuit. vel eſt vulgaris modus loquēdi.
b Et nihilominus ⁊c̄. i. tedioſis vel faſtidio plenis.
c Lectorib⁹ precor. qui faſtidiunt. i. horrent vl' ſpernūt trāſlationē meā. vl' quos tedet eā audire. Uerſuſ. Faſtidit tedet. faſtidit ſpernit et horret.
d Utquō. i. ſicut.

b Proſecutus eſt. ſcribēdo. c Ut nō eū ⁊c̄. i. p̄phetare. d Sed de p̄teritꝫ ⁊c̄. i. conſtruere vel ordinare. Eſa. ix. Paruulus eni nat⁹ eſt nobis. ⁊ fili⁹ datus eſt nobis. Ecce q̄ expſſe p̄dicat de xp̄o. Itē de eccl'ia d̄r Eſa. v. ca. Uinea facta eſt dilecto ⁊c̄. e Unde conijcio. id ē opinor vel q̄buſdā cōiecturis ꝑpendo.
f Noluiſſe tūc tp̄is ⁊c̄. i. trinitatis. incarnatiōis ⁊ paſſionis ſecreta myſteria. g Perſpicue ethnic̄. i. gentilib⁹ q̄ erāt in egypto q̄ſi trāſtulerunt. h Prodere al's pandere. i. maifeſtare. vide i opuſculo de vocabulis biblie vbi exponit̄ ethnic⁹. i Ne ſanctuꝫ canib⁹ ⁊c̄. Mat. vij. k Que ſacr̄a o paula ⁊ euſtochium.
l Aniaduertitis abſcōdita. i. de induſtria omiſſa ab illis. lxx. interp̄tib⁹. m Cū hāc editiōem legeritꝫ. ſ. in q̄ exprimunt̄. vn̄ Eſa. ix. vbi. lxx. trāſtulerant magni cōſilij angelus. Hieronym⁹ trāſtulit ſicut erat in hebreo. et vocabit̄ nomē eius admirabilis cōſiliari⁹. deus fortꝫ. p̄r futuri ſecl'i. p̄nceps pacꝫ. Itē m̄lta omiſerūt vl' obſcure trāſtulerūt. ſic patet in ep̄la ad Deſideriū ſupꝛapoſita.
n Nec ignoro ⁊c̄. p hoc inſinuat ſe multum laboraſſe. In iſta tranſlatiōe h̄ dicit. q̄r prius oportuit eū addiſcere hebraicū anteꝗ̄ p̄phetarꝫ plenū habuerit intellectū. ⁊ ſic multū laborauit in addiſcendo hebraicū. ⁊ trāſferendo poſtea in latinū. o Nec eſt facile vtrū ſit v̄a. falſa. cōpleta aut diminuta. p Niſi intellexerit. p̄phas

e Greci poſt. lxx. ⁊c̄. i. eorꝫ tranſlationes. f Legunt De iſtis trib⁹ inuenies ſupꝛa in ſc̄do p̄logo ſup Job circa principiū. Legūt inq̄uā. g Uel ob ſtudiū doctrine. i. exercitiū ingenij ſui. vel vt multa legētes m̄lta ſciant ⁊ doceant alios. h Uel vt. lxx. interp̄retū tranſ(lationē.
i Magis ex collatione ⁊c̄. ꝯferendo tranſlationē tranſlationi. q̄r collatio pluriū magis valet ad melius intelligendū. k Sic ⁊ iſti. emuli mei vel lectores faſtidioſi. l Saltem vnū. nō plures ſicut greci. m P⁹ priores ⁊c̄. me. ſ. q̄ p⁹ eos q̄ de hebreo trāſtulert̄ in grecū. d̄ hebreo trāſtulit i latinū n Legāt pri⁹. editionē meā o Et poſtea deſpiciāt. ſi rep̄heſibilē viderit p Ex iudicio diſcretionis. ſed nō ex odioſa p̄ſumptione. vt fiat endiadis. q Prophetauit autē ⁊c̄. in hieruſalem. metropoli iudee.
r Et in iudea. videt̄ hoc ſupfluū. p hoc eī q̄d ſupra dixerat eū p̄phetaſſe in hier'lm. ſatis videt̄ dixiſſe cum in iudea p̄phetaſſe. Ad hoc dicendū q̄ iudea q̄ñq̄ dicitur tota terra p̄miſſionis. Unde in ps̄. Notus in iudea deus. q̄ñq̄ dicit̄ terra duarꝫ tribuū. Math. ij. g. Audiēs autem q̄ archelaus regnaret in iudea. q̄ñq̄ ponit̄ p ſorte iude. ij. Paral'. xx. ca. Et iuda ⁊ hieruſalē nolite timere. i. ſors iude ⁊ ſors beniamin. in qua erat primo hieruſalē. ⁊ ſic accipitur hic. ponit̄ ergo hic hieruſalem pro ſorte beniamin. ⁊ iudea pro ſorte iude.

[a]necdū [b]decē tribubꝰ ī captiuitatē ductis: [c]ac de vtroqꝫ regno nunc cōmixtim nunc ſeparatim [d]texit [e]oraculum. [f]Et cū interdū ad pñtez reſpiciat hyſtoriam: ⁊ poſt babylonie captiuitatē redituz populi ſignificet in iudeaz: [g]tñ oīs eius cura [h]de vocatione gentiū [i]et de aduentu xpi eſt. [k]Quē [l]quanto plus amatis o paula ⁊ euſtochium: tanto magis ab eo petite: vt p obtrectatione pñti q̄ me indeſinenter emuli [m]laniant: ipe mihi mercedē reſtituat ī futuro [n]qui ſcit me ob hoc in peregrine lingue [o]eruditiōe ſudaſſe: ne iudei [p]de falſitate ſcripturaꝝ eccleſijs eiꝰ diutiꝰ [q]inſultarent.

Explicit ꝓlogus. Incipit argumentum.

Eſaias in hieruſalem nobili genere ortꝰ eſt. ibiqꝫ prophetauit ſub Manaſſe rege ſectus ī duas ptes occubuit. Sepultuſqꝫ ē ſb quercu Rogel: iuxta tranſitum aquarū: q̄s olim Ezechias rex iacto obſtruxerat puluere.

Explicit argumentum.

a Necdū. i. nondū. b Decē tribubꝰ ⁊c. ſ. quas poſtea captiuauit ſalmanaſar rex aſſyrioꝝ. Vñ. iiij. Regū xvij. d. tranſlatꝰ eſt iſrl̄ de terra ſua in aſſyrios. Contrarium tñ videt̃. iiij. Reg. xx. ⁊ in multiſ alijs locis ꝙ Eſaias ꝓphetauit vſqꝫ ad manaſſen q̄ occidit eū. ⁊ cōſtat ꝙ nūc captiuate erant decē tribꝰ. ſ. ſeptimo anno ezechie pr̄is manaſſe. Vnde. iiij. Reg. xviij. b. anno ſexto ezechie capta eſt Samaria et trāſtulit rex aſſyriorū iſrael in aſſyrios. Ad qđ rñdendū eſt exponendo. Prophetauit id eſt ꝓphetare inchoauit.

c Ac de vtroqꝫ regno. i. decē tribuū et duarū. q2 ſciſſum eſt. ſicut habet̃. iij. Regū xij. e.

d Texit. i. ordīauit.

e Oraculū. ꝓphetiā que eſt diuinū rñſuz vel diuinū eloquiū.

f Et cū interdum. Hic tāgit̃ materia huius libri. ſ. opa iuſticie ⁊ miſcdie. iuſticie ibi. Et poſt babylonice captiuitatē. Miſericordie ibi. Reditū ppl̄i ſignificet in iudeā. Et ſequit̃.

g Tamen oīs eiꝰ cura. i. principalis intentio eſt.

h De vocatione gentiū. ad fidez. i Et de aduentu xpi in carnē. k Quē xpm. l Quāto plus amatiſ ⁊c. vt p obtrectatione pñti. i. p emulatione pñti. vel pro ſuſtinētia pñtis obtrectationis. m Laniant. i. detrahendo diſcerpūt. n Qui ſcit me ⁊c. ſ. hebree ⁊ chaldaice. o Eruditione ſudaſſe. i. multū laboraſſe. Dicit̃ enī ꝙ ꝓpter h̄ ꝙ poſſet loqui chaldaicū fecit ſibi limare p De falſitate ſcripturaꝝ. q2 ante tranſlatiōz (dentes hieronymi dicebāt nos hr̄e falſas biblias ⁊ corruptas. q Inſultarent. i. improperarēt. Inſultare aūt aduerſariorū ꝓprie dr̄ cū q̄dā cauillatiōe deriſione deridere.

Explicit qualiſcūqꝫ expoſitio iſtius prologi.

Poſtilla Nicolai de lyra ſup Eſaiam incipit.

Hieruſalem euangeliſtā dabo. Eſa. xli. ſm ꝙ dicit be. Hieronymꝰ in epiſtola ad paulinū de oībꝰ ſacre ſcripture libris. Eſaias nō videt̃ ꝓphetiā ſed magis euangelium texere ꝓpter qđ dicit idē Hiero. in prologo ſup librū eſaie ꝙ nō tam ꝓpheta dicēdus eſt q̄ꝫ euangeliſta. Et ideo ꝯueniēter dicit̃ verbū ꝓpoſitum de ipo. hieruſalē ⁊c. In q̄ tangunt̃ q̄ttuor cauſe huiꝰ libri Eſaie quē pre manibꝰ habemꝰ. ſ. efficiens. materialis. formal̄ ⁊ finalis. Efficiens aūt cauſa duplex eſt. Vna principalis. ſ. ſpūſſctūs. q̄ inſpirāte locuti ſunt ꝓphe. ſm ꝙ dicit̃ ſcđa Petri primo. Nō enī volūtate hūana allata eſt aliqñ ꝓphetia. ſed ſpūſancto inſpirati locuti ſunt ſcti dei homines. Et hec cauſa tangit̃ cum dicit̃. Dabo. q2 cognitionē ꝓpheticaz dedit Eſaie. de quo pōt accipi qđ dicit̃ infra. xlij. Dedi te in fedus ppl̄i. Eſaias eīi inter alios ꝓphetas clariꝰ deſcripſit myſteriū chriſti. p qđ genus humanū eſt ipi deo federatū. Alia vō cauſa efficiēs inſtrumentalis eſt. ſ. Eſaias. q̄ ſpūſancto dictante hūc librum ꝯſcripſit. que notat̃ cū dicit̃. Euangeliſtā. Et cū hoc notatur etiā cauſa materialis ⁊ formalis. Ad cuiꝰ intellectū ſciēdū ꝙ euāgeliſta dicitur ab eu qđ eſt bonū. ⁊ angelus qđ eſt nuncius. Dicit̃ aūt bonus nunciꝰ triplici rōne. Vna ratio accipit̃ ex parte mittētis. ſcȝ q2 a bono dño mittitur. ⁊ ſm h̄ ſub noīe euangeliſte tangit̃ cauſa efficiens inſtrumentalis huiꝰ libri. ſ. Eſaias a ſpūſctō deſtinatus ad nunciandum vboꝝ ſcripto illa que continent̃ in h̄ libro. de quo pōt accipi qđ dicit̃ infra. lxi. Spiritus dñi ſup me. eo ꝙ vnxerit me ad euāgelizandū paupibꝰ miſit me. Hec eſt litera ſm tranſlationez. lxx. ⁊ eadē eſt ſnīa ī trāſlatione noſtra q̄ hic habet. Spiritꝰ dñi ſup me. eo ꝙ vnxerit me. ad annūciandū manſuetis miſit me. Scđo modo dr̄ aliqs bonus nūcius ſeu euāgeliſta rōne boni qđ p ipm nūciatur. ⁊ ſm hoc ſub nomie euāgeliſte materia huiꝰ libri deſignat̃. in quo myſteriū ipſiꝰ chriſti qđ non ſolū eſt bonū. ſed etiā optimū deſcribit̃. q2 ſicut dictum eſt magis videt̃ euāgeliū q̄ꝫ ꝓphetiā texere. vnde pōt dicere illud Luce. i. Euangelizo vobis gaudiū magnuz qđ erit oīm ppl̄o. Tertio modo dr̄ q̄s euangeliſta ſeu bonꝰ nunciꝰ rōne modi nūciandi. ⁊ h̄ eſt qñ ñ ſolū nūciat bonum. ſed etiaz bono modo. videlicet lucide et ornate. Et ſic ſub nomie euāgeliſte tangit̃ forma huiꝰ libri. Sciendū tñ ꝙ duplex ē forma libri. ſ. forma tractandi. ⁊ forma tractatꝰ. Forma tractādi eſt modꝰ agēdi ſeu loquēdi. qui in h̄ libro eſt valde lucidꝰ ⁊ ornatꝰ. De claritate aūt eiꝰ dicit Hiero. in ꝓlogo ſup librū iſtū de eſaia. Ita enī vniuerſa xpi eccleſieqꝫ myſteria ad liquidū ꝓſecutus eſt. vt nō putes eū de futuro vaticinari. ſȝ de p̄teritis hyſtoriā texere. De ornatu vō ipſiꝰ dicit in eodē ꝓlogo de eſaia. Sciendū ꝙ in ſmone ſuo diſertꝰ ſit. q̄ppe vt vir nobilis ⁊ vrbane eloquētie. nec hñs q̄cq̄ꝫ in eloquio ruſticitatis admixtū. vnde accidit vt p̄ ceteris florē ſmonis eiꝰ trāſlatio nō potuerit ꝯſeruare. Sic igit̃ forma tractādi huiꝰ libri q̄ eſt idē qđ modus loquēdi deſignat̃ ſub nomine euangeliſte. eo ꝙ talis modꝰ eſt optimꝰ. vtpote lucidꝰ ⁊ ornatꝰ. ꝓpter qđ dr̄. i. xl. Exalta vocē tuam q̄ euāgelizas hieruſalē. ille enī exaltat vocē ſuā q̄ ornate et lucide annunciat ſuā intentionē. Forma vō tractatꝰ eſt diuiſio libri. de q̄ dicet̃ lr̄am ꝓſequēdo. Cauſa vō finalis huius libri tangit̃ ſub noīe hieruſalē. Hieruſalē enī in ſcriptura aliqñ accipit̃ p eccl̄ia militāte. Apocal. xxi. Vidi ciuitatem ſctām hierl̄m deſcendētē de celo ⁊c. Aliqñ vero pro eccl̄ia triūphante. Gal. iiij. Illa q̄ ſurſum ē hierl̄m libera eſt. Finis aūt hꝰ libri duplex eſt. Vnus ꝓpinquus ſcȝ